

IETEIKUMI

KOMISIJAS IETEIKUMS (ES) 2016/1318

(2016. gada 29. jūlijs)

par gandrīz nulles enerģijas ēku veicināšanas vadlīnijām un par paraugpraksi, kā nodrošināt, ka no 2020. gada visas jaunās ēkas ir gandrīz nulles enerģijas ēkas

EIROPAS KOMISIJA,

ņemot vērā Līgumu par Eiropas Savienības darbību un jo īpaši tā 292. pantu,

tā kā:

- (1) Ēkas ir viens no ES energoefektivitātes politikas būtiskiem aspektiem, jo to enerģijas patēriņš veido gandrīz 40 % ⁽¹⁾ no visa enerģijas galapatēriņa.
- (2) Tas, cik liela nozīme energoefektivitātes uzlabošanas jomā ir būvniecības sektoram, uzsvērts Eiropas Komisijas paziņojumā “Energoefektivitāte un tās ieguldījums enerģētiskajā drošībā un klimata un enerģētikas politikas satvarā 2030. gadam” ⁽²⁾ un paziņojumā “Pamatstratēģija spēcīgai Enerģētikas savienībai ar tālredzīgu klimata pārmaiņu politiku” ⁽³⁾.
- (3) Izveidojot Enerģētikas savienību, par galveno prioritāti izvirzīta esošo enerģētikas jomas tiesību aktu pilnīga īstenošana un izpilde.
- (4) Direktīva par ēku energoefektivitāti ir galvenais juridiskais instruments, kas veltīts ēku energoefektivitātei 2020. gadam izvirzīto energoefektivitātes mērķrādītāju kontekstā.
- (5) Direktīvas 9. pantā ir noteikts, ka līdz ar 2020. gada beigām visām jaunajām ēkām jābūt vai nu gandrīz nulles enerģijas ēkām, vai ēkām ar ļoti mazu energoieprasījumu. Savukārt nullei tuvais vai ļoti mazais energopatēriņš ir ļoti lielā mērā jāpmierina ar atjaunojamo energoresursu enerģiju.
- (6) Ar valstu tiesību aktiem, ar kuriem transponē 9. panta 1. punkta prasības, ir jānodrošina, ka ar 2020. gada 31. decembri visas jaunās ēkas ir gandrīz nulles enerģijas ēkas. Tāds pats gandrīz nulles enerģijas mērķrādītājs attiecināts arī uz jaunām ēkām, kurās atrodas publiskās iestādes un kuras tām pieder, taču ar īsāku termiņu – 2018. gada 31. decembri. Tas ekonomikas dalībniekiem dotu skaidrību par valsts tiesisko regulējumu attiecībā uz energoefektivitātes prasībām, kas jaunām ēkām izvirzītas no 2020. gada beigām.
- (7) Direktīvā ne tikai noteiktas prasības jaunām ēkām, bet arī izvirzīta prasība dalībvalstīm ieviest atbalsta politiku, ar ko stimulē esošā ēku fonda pārveidi par gandrīz nulles enerģijas ēkām.
- (8) Komisija ir Eiropas Parlamentam un Padomei sniegusi ziņojumu “Dalībvalstu panākumi virzībā uz gandrīz nulles enerģijas ēkām” ⁽⁴⁾. Dalībvalstis, pildīdamas tām uzdotos pienākumus ziņot par šo jautājumu, ir apkopojušas vēl citu informāciju.
- (9) Dalībvalstu progress ir pamazām uzlabojies, taču temps būtu jāpaaugstina. Lai gan ir vairojušies nacionālā līmeņa pasākumi, kuru mērķis ir atbalstīt gandrīz nulles enerģijas ēku skaita pieaugumu, dalībvalstīm vajadzētu pastiprināt pūliņus, lai nodrošinātu, ka direktīvā noteiktajos termiņos visas jaunās ēkas ir gandrīz nulles enerģijas ēkas.

⁽¹⁾ Sk. izdevumu “Energy, transport and environment indicators”, 2012., Eiropas Komisija. Šajā aplēsē kopā skaitīts māsaiņniecību un pakalpojumu sektora enerģijas galapatēriņš. Te ietilpst, piemēram, ierīču elektroenerģijas patēriņš, bet neietilpst rūpniecisko ēku energopatēriņš.

⁽²⁾ COM(2014) 255 final.

⁽³⁾ Enerģētikas savienības pakete, COM(2015) 80 final.

⁽⁴⁾ COM(2013) 483 galīgā redakcija/2.

- (10) Direktīva par ēku energoefektivitāti pašlaik tiek izvērtēta. “Gandrīz nulles enerģijas ēku” principi ir viens no pašlaik spēkā esošās direktīvas stūrakmeņiem, un jau no 2020. gada šīs normas būs attiecinātas uz jaunajām ēkām. Direktīvas izvērtēšanā noskaidros, vai ir vajadzīgi kādi papildu pasākumi periodam līdz 2030. gadam. Jaunu rīcībpolitiku un pieeju izstrādei vajadzētu balstīties uz stipriem pamatiem. Ir ļoti svarīgi panākt, ka prasības par gandrīz nulles enerģijas ēkām līdz 2020. gadam ir pilnībā īstenotas.
- (11) Tāpat arī direktīvas 9. panta 4. punktā ir noteikts, ka Komisija var izdot dalībvalstīm ieteikumu par gandrīz nulles enerģijas ēkām,

IR PIEŅĒMUSI ŠO IETEIKUMU.

1. Dalībvalstīm vajadzētu ievērot šā ieteikuma pielikumā izklāstītās vadlīnijas. Šo vadlīniju ievērošana palīdzēs nodrošināt, ka līdz ar 2020. gada 31. decembri visas jaunās ēkas ir gandrīz nulles enerģijas ēkas, un palīdzēs dalībvalstīm izstrādāt valsts plānus, kā palielināt gandrīz nulles enerģijas ēku skaitu.
2. Ieteikumu publicē *Eiropas Savienības Oficiālajā Vēstnesī*.

Briselē, 2016. gada 29. jūlijā

Komisijas vārdā –
Komisijas loceklis
Miguel ARIAS CAÑETE

PIELIKUMS

1. IEVADS

Pateicoties energoefektivitātes prasību noteikšanai nacionālajos būvnormatīvos, jaunbūvētas ēkas tagad patērē uz pusi mazāk enerģijas nekā tipiskas pagājušā gadsimta 80. gados celtas ēkas.

Ēku energoefektivitātes direktīva ("ĒED" jeb "direktīva") paredz, ka dalībvalstīm ir jānosaka minimālās energoefektivitātes prasības jaunām ēkām un kapitāli renovētām ēkām. Līdztekus šīm minimālajām prasībām ĒED ir noteikta nepārprotama prasība, ka līdz desmitgades beigām visām jaunajām ēkām jābūt ar ļoti mazu vai gandrīz nulles enerģijas patēriņu un jākvalificējas kā "gandrīz nulles enerģijas ēkām" (GNEĒ). Tomēr pašreizējā ēku fonda ēkas ir vecas un neefektīvas, un to renovācija norit lēni. Saskaņā ar ĒED esošo ēku fonds ir pakāpeniski jāpārveido un jātuvina līdzīgiem standartiem.

Pašlaik spēkā esošo enerģētikas jomas tiesību aktu pilnīga īstenošana un izpilde ir Enerģētikas savienības pirmā prioritāte⁽¹⁾. Pašreizējais tiesiskais regulējums paredz divas izšķirīgi svarīgas prasības: līdz 2020. gada 31. decembrim nodrošināt, ka visas jaunās ēkas ir gandrīz nulles enerģijas ēkas (attiecībā uz publiskām ēkām tas jāpanāk divus gadus agrāk), un atbalstīt esošo ēku fonda pārveidi, tuvinoties GNEĒ standartiem.

2. KONTEKSTS: ĒED NOTEIKUMI PAR GNEĒ

2.1. GNEĒ koncepcija

Saskaņā ar ĒED 2. panta 2. punktu "gandrīz nulles enerģijas ēka" ir ēka ar ļoti augstu energoefektivitāti, kā noteikts saskaņā ar I pielikumu. Gandrīz nulles vai ļoti maza daudzuma vajadzīgo enerģiju būtu ļoti lielā mērā jāsedz no atjaunojamajiem enerģijas avotiem, tostarp uz vietas vai netālu ražotu enerģiju no atjaunojamajiem avotiem.

Definīcijas pirmā daļa nozīmē, ka tieši energoefektivitāte ir parametrs, pēc kura ēku var definēt kā "GNEĒ". Energoefektivitātei jābūt ļoti augstai, un tā nosakāma saskaņā ar ĒED I pielikumu. Otrā definīcijas puse ir norāde, kā šo ļoti augsto energoefektivitāti sasniegt, proti, jau tā mazais enerģijas pieprasījums lielākoties jāapmierina ar atjaunojamo energoresursu enerģiju.

GNEĒ koncepcija atspoguļo faktu, ka atjaunojamo energoresursu enerģijai un energoefektivitātei vēlītie pasākumi cits citu savstarpēji papildina. Ja atjaunojamo energoresursu enerģiju ražo uz vietas ēkā, tad samazinās piegādātās enerģijas neto apjoms. Daudzos gadījumos ar uz vietas saražoto atjaunojamo energoresursu enerģiju nepietiek, lai enerģijas pieprasījumu tuvinātu nullei – ir vai nu jāīsteno vēl citi energoefektivitātes pasākumi, vai ievērojami jāsamazina no ārienes piegādātās atjaunojamo energoresursu enerģijas primārās enerģijas faktors. Tas nozīmē, ka augstāku un stingrāku prasību izvirzīšana augstefektīvām GNEĒ sekmēs arī atjaunojamo energoresursu izmantošanu pašās ēkās un novedīs pie ārējo energoresursu primārās enerģijas faktora korekcijām, ņemot vērā šo energoresursu atjaunojamo energoresursu enerģijas saturu.

Lai gan ĒED ir noteikta vispārīga GNEĒ definīcija, par tās sīku piemērošanu praksē (piem. kas tieši ir "ļoti augsta energoefektivitāte" un kāds būtu ieteicamais "no atjaunojamiem avotiem ražotas enerģijas" nozīmīgais īpatsvars) ir atbildīgas dalībvalstis, kad tās direktīvas 9. pantu transponē savā tiesību sistēmā.

2.1.1. Kas ir "gandrīz nulles enerģijas" ēkas energoefektivitāte?

Energoefektivitāte ir definēta⁽²⁾ kā "... enerģijas daudzums, kas ir vajadzīgs, lai apmierinātu energopieprasījumu saistībā ar ēkas tipisku izmantojumu, kurā *inter alia* ietilpst enerģija, kas izmantota apkurei, dzesēšanai, ventilācijai, karstajam ūdenim un apgaismojumam". Komisijas Deleģētā regula (ES) Nr. 244/2012⁽³⁾ un tai pievienotās vadlīnijas⁽⁴⁾ sniedz lietderīgas norādes par to, kā aprēķināt ēkas energoefektivitāti⁽⁵⁾.

⁽¹⁾ COM(2015) 80 final.

⁽²⁾ 2. panta 4. punkts.

⁽³⁾ Komisijas 2012. gada 16. janvāra Deleģētā regula (ES) Nr. 244/2012, ar kuru papildina Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvu 2010/31/ES par ēku energoefektivitāti, nosakot salīdzinošās metodoloģijas sistēmu izmaksu ziņā optimālu minimālo energoefektivitātes prasību līmeņu aprēķināšanai ēkām un būves elementiem (OV L 81, 21.3.2012., 18. lpp.).

⁽⁴⁾ Vadlīnijas, ar ko nosaka metodoloģijas sistēmu izmaksu ziņā optimālu minimālo energoefektivitātes prasību līmeņu aprēķināšanai (OVC 115, 19.4.2012., 1. lpp.).

⁽⁵⁾ Sk. tabulu vadlīniju 10. lpp.

Saskaņā ar regulas I pielikuma 3. punktu energoefektivitāti aprēķina, vispirms aprēķinot apsildei un dzesēšanai **nepieciešamo gala enerģiju** ⁽⁶⁾ (energoieprasījumu) un pēc tam – **neto primāro enerģiju**. Aprēķinu veic “virzienā” no ēkas vajadzībām uz avotu (t. i., primāro enerģiju).

ĒED paredz, ka dalībvalstis var izmantot savus nacionālos primārās enerģijas faktoros, lai piegādāto gala enerģiju pārveidotu primārajā enerģijā un aprēķinātu ēkas energoefektivitāti.

Primārās enerģijas patēriņš jāaprēķina, izmantojot katra energonesēja (piem., elektroenerģijas, krāšņu kurināmā, biomasas, centralizētās siltumapgādes un dzesēšanas) īpatnējo primārās enerģijas faktoru. Deleģētajai regulai pievienotajās vadlīnijās ieteikts gan piegādātajai, gan eksportētajai elektroenerģijai piemērot vienu un to pašu primārās enerģijas faktoru: 2,5.

Uz vietas saražotā enerģija (ko izmanto uz vietas vai eksportē) samazina nepieciešamību pēc primārās enerģijas, kas saistīta ar piegādāto enerģiju.

Energoefektivitātes aprēķina mērķis ir noteikt, kāds ir gada kopējais enerģijas patēriņš neto primārās enerģijas izteiksmē, kas atbilst enerģijai, kura izmantota apsildei, dzesēšanai, ventilācijai, karstā ūdens uzsildīšanai un apgaismojumam. Šī ikgadējā sabalansēšana ir saskanīga ar pašreizējo ĒED noteikto satvaru. Tomēr pētījumi liecina, ka varētu būt lietderīgi aprēķināt energobilances par mazākiem laika periodiem (piem., lai novērotu iespaidu dienas un sezonas griezumā) ⁽⁷⁾.

Saskaņā ar 4. panta 1. punktu minimālajās prasībās jāņem vērā vispārējie telpu mikroklimatiskie apstākļi, lai novērstu iespējamu negatīvu ietekmi, piemēram, nepietiekamu ventilāciju. Lai nepieļautu Eiropas ēku fonda iekštelpu gaisa kvalitātes, komforta un sanitāro apstākļu pasliktināšanos ⁽⁸⁾, minimālo energoefektivitātes prasību pakāpeniska pastiprināšana, kas izriet no GNEĒ koncepcijas ieviešanas visā Eiropā, ir jāpapildina ar pienācīgām stratēģijām, kas veltītas iekštelpu vides kvalitātei.

Līdzīgā kārtā pētījumi ⁽⁹⁾ liecina, ka bieži vien jaunu un renovētu ēku energoefektivitāte nesasniedz plānoto līmeni. Ir jāievieš mehānismi, kā energoefektivitātes aprēķinu salāgot ar faktisko enerģijas izmantojumu.

2.1.2. Sakarība starp izmaksoptimālu līmeni un GNEĒ līmeni

ĒED paredz etalonu sistēmu (“izmaksu optimalitātes” princips), pēc kuras dalībvalstis vadās, kad tās nosaka un regulāri pārskata energoefektivitātes prasības nacionālajos vai reģionālajos būvnormatīvos. Saskaņā ar ĒED izmaksoptimālais līmenis ⁽¹⁰⁾ ir minimālais līmenis, kas jāsasniedz gan atjaunojamās, gan jaunās ēkās.

Saskaņā ar direktīvas 5. pantā izvirzīto nosacījumu par izmaksu optimalitāti nacionālās prasības par minimālo energoefektivitāti ik pēc pieciem gadiem ir jāpārskata un, ja tās ievērojami atpaliek no nacionālā izmaksoptimālā līmeņa, jāpadara stingrākas.

Izmaksu optimalitātes metodika dod iespēju dalībvalstīm definēt GNEĒ prasību diapazonu, kas piemērojams pēc 2020. gada. Tas nozīmē, ka ir jānovērtē un jāsalīdzina dažādi energoefektivitātei un atjaunojamo energoresursu enerģijai veltītie pasākumi – gan atsevišķi, gan dažādās kombinācijās –, kas ietilpst references ēkām piemērojamo pasākumu kopumos.

Tas nozīmē, ka GNEĒ līmeņa definēšanā un sasniegšanā dalībvalstis var izmantot dažādu pasākumu kombināciju; tie var būt gan izolācija vai citi energoefektivitātes pasākumi, gan augstefektīvas ēku tehniskās sistēmas, gan atjaunojamo energoresursu izmantošana uz vietas ⁽¹¹⁾. Izmaksu optimalitātes aprēķināšanas gaitā dalībvalstīm jānoskaidro, cik lielu ieguvumu dod katrs no šiem trim pasākumu veidiem.

⁽⁶⁾ “Nepieciešamā enerģija”, “piegādātā enerģija” un “neto primārā enerģija” jāinterpretē atbilstīgi definīcijām, kas noteiktas Deleģētajā regulā (ES) Nr. 244/2012 un tai pievienotajās vadlīnijās.

⁽⁷⁾ Sk., piem., “Analysis of load match and grid interaction indicators in net zero energy buildings with simulated and monitored data”, Applied Energy, 2014. gada 31. decembris, 119.–131. lpp.

⁽⁸⁾ JRC ziņojums “Promoting healthy and energy efficient buildings in the European Union”, 2016.

⁽⁹⁾ Sk., piem., “Predicted vs. actual energy performance of non-domestic buildings: Using post-occupancy evaluation data to reduce the performance gap”, Anna Carolina Menezes, Andrew Cripps, Dino Bouchlaghem & Richard Buswell (2012), Applied Energy, 97. sēj., 355.–364. lpp., <http://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S0306261911007811/>.

⁽¹⁰⁾ Energoefektivitātes līmenis, kuru sasniedzot, tiek panāktas viszemākās izmaksas ēkas aplēstajā kalpošanas laikā.

⁽¹¹⁾ “Atjaunojamo energoresursu enerģija” ir enerģija no atjaunojamiem, nefosilīem avotiem, proti, vēja un saules enerģija, aerotermālā, ģeotermālā, hidrotermālā un okeāna enerģija, hidroenerģija, biomasas, poligonu gāze, notekūdeņu attīrīšanas iekārtu gāze un biogāzes.

Dalībvalstīm jādefinē katra energoiesēja primārās enerģijas faktors. Šo primārās enerģijas faktoru pamatā var būt vai nu nacionālās vai reģionālās vidējās vērtības, vai īpatnējās vērtības. Šajos faktoros jāņem vērā, cik lielu īpatsvaru no ēkai piegādātās enerģijas veido atjaunojamo energoresursu enerģija, tostarp enerģija no netāliem avotiem, lai uz vietas esošos un ārējos atjaunojamos energoresursus nostādītu uz vienlīdzīgiem pamatiem.

Ir svarīgi paturēt prātā, ka uz lielāko vairumu jauno ēku "gandrīz nulles enerģijas ēkas" koncepcija attieksies no 2021. gada 1. janvāra (uz jaunām publiskām ēkām – no 2019. gada 1. janvāra). Domājams, ka līdz tam tehnoloģiju izmaksas jau būs samazinājušās, pateicoties lielākam tirgus briedumam un lielākiem apjomiem. Tāpēc ir visnotaļ iespējams, ka 2020. gadā GNEĒ līmenis atbildīs izmaksoptimālajam līmenim.

Pierādījumi liecina, ka pašreizējās energoekonomijas, energoefektivitātes un atjaunojamo energoresursu tehnoloģijas ir pietiekamas, lai ar to kombināciju būtu iespējams sasniegt GNEĒ piemērotu mērķi⁽¹²⁾. Līdz 2021. gadam nav jāpārvar nekādas tehnoloģiskās plaisas. ĒED 5. pantā minēto izmaksu optimalitātes ziņojumu analīze liecina, ka ir iespējams panākt netraucētu pāreju no izmaksu optimalitātes uz gandrīz nulles enerģijas ēkām⁽¹³⁾.

Katrs piegadējais izmaksu optimalitātes cikls paver iespēju nacionālajos būvnormatīvos iestrādāt energoefektivitātes ieguvumus no aizvien jaunām tehnoloģijām un izdevību grozīt noteikumus par ēku energoefektivitāti, lai tuvinātos izmaksoptimālajam līmenim. Kad pēc 2020. gada tiks pārskatīti jauno un esošo ēku nacionālie būvnormatīvi, izmaksu optimalitātes princips ļaus pastāvīgi paaugstināt GNEĒ prasību līmeni jaunām ēkām.

2.1.3. Kāds ir atjaunojamo energoresursu devums?

Īstenojot GNEĒ koncepciju nacionālā līmenī, sevišķi svarīgs uzdevums ir atjaunojamo energoresursu integrēšana. Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvā 2009/28/EK⁽¹⁴⁾ ("AER direktīva") noteikts, ka dalībvalstīm savos būvniecības noteikumos un normatīvos ir jāiestrādā piemēroti pasākumi, lai palielinātu visa veida no atjaunojamiem energoresursiem iegūtas enerģijas īpatsvaru būvniecības nozarē⁽¹⁵⁾.

Šādi pasākumi papildina ĒED noteiktās prasības par GNEĒ. ĒED prasības pašaprotami stimulē atjaunojamo energoresursu izmantošanu, īpaši uz vietas, jo uz vietas ēkā saražota enerģija samazina vajadzību pēc primārās enerģijas, kas saistīta ar piegādāto enerģiju. Tādējādi ēkas energoefektivitātes aprēķinā allaž tiek ieskaitīti atjaunojamie energoresursi uz vietas.

Vairākas dalībvalstis tieši nosaka, cik lielai daļai no izmantotās primārās enerģijas jābūt atjaunojamo energoresursu enerģijai vai kādam jābūt minimālajam atjaunojamo energoresursu enerģijas devumam kWh/(m² gadā), savukārt citas izvirza netiešas prasības, piemēram, paredz, ka jāizmanto tik maz primārās enerģijas, kas iegūta no neatjaunojamiem energoresursiem, ka šo prasību ir iespējams izpildīt tikai tad, ja atjaunojamo energoresursu izmantošana paredzēta jau ēkas projektā⁽¹⁶⁾. Šāda elastība dod iespēju pielāgoties valsts apstākļiem un vietējai specifikai (ēkas tips, klimats, līdzvērtīgu atjaunojamo energoresursu tehnoloģiju izmaksas un pieejamība, optimālā kombinācija ar pieprasījuma puses pasākumiem, apbūves blīvums utt.). GNEĒ visbiežāk izmantotās atjaunojamo energoresursu enerģosistēmas ir ēkā uzstādītas saules siltumenerģijas un fotoelementu sistēmas. Citi šādās ēkās izmantotie atjaunojamie energoresursi ir ģeotermālā enerģija (zemes siltumsūkņi) un biomasas.

Piemēram, tādas atjaunojamo energoresursu tehnoloģijas kā saules siltumenerģijas un fotoelementu sistēmas ir izmaksefektīvākas Vidusjūras klimatā (kam raksturīgs lielāks saules starojums), nevis citās klimatiskajās zonās. Tāpēc šādu tehnoloģiju relatīvais devums stingrāku energoefektivitātes prasību noteikšanā var būt lielāks.

⁽¹²⁾ "Towards nearly zero-energy buildings- Definition on common principles under the EPBD" (http://ec.europa.eu/energy/sites/ener/files/documents/nzeb_full_report.pdf), pētījumu sagatavojis Ecofys pēc Eiropas Komisijas Enerģētikas ĢD pasūtījuma.

⁽¹³⁾ Komisijas ziņojums Eiropas Parlamentam un Padomei: Dalībvalstu panāktais progress virzībā uz izmaksu ziņā optimālu minimālo energoefektivitātes prasību līmeni.

⁽¹⁴⁾ Eiropas Parlamenta un Padomes 2009. gada 23. aprīļa Direktīva 2009/28/EK par atjaunojamo energoresursu izmantošanas veicināšanu un ar ko groza un sekojoši atceļ Direktīvas 2001/77/EK un 2003/30/EK (OV L 140, 5.6.2009., 16. lpp.).

⁽¹⁵⁾ Sk. AER direktīvas 13. panta 4. punktu.

⁽¹⁶⁾ EPBD Concerted Action III book, 2016.

Kas attiecas uz ārējiem atjaunojamiem energoresursiem, tostarp netāliem, piemēram, centralizēto siltumapgādi un aukstumapgādi⁽¹⁷⁾, tad ēkas energoefektivitāti ietekmēs atjaunojamo energoresursu enerģijas īpatsvars energonesēju struktūrā (piemēram, ja energonesējs ir elektroenerģija, tad elektrotīklu struktūrā), proti, primārās enerģijas faktori. Dalībvalstis šo elastību izmanto, jo ļoti atšķirīgi primārās enerģijas faktori var būt gan dažādiem energonesējiem kā tādiem, gan dažādiem atjaunojamiem energoresursiem un tehnoloģijām⁽¹⁸⁾.

2.2. Kādam jābūt nacionālo GNEĒ definīciju tvērumam?

Vairums dalībvalstu⁽¹⁹⁾ jau izmanto primārās enerģijas patēriņa rādītāju kWh/(m²/gadā) saskaņā ar I pielikumu. Bez tam dalībvalstis bieži vien iekļauj arī citus parametrus, piemēram, ēkas ārējo norobežojošo konstrukciju elementu U vērtības, apsildei un dzesēšanai nepieciešamo neto enerģiju un gala enerģiju, CO₂ emisijas.

Aptuveni 60 % dalībvalstu GNEĒ definīcijas detalizētu piemērošanu ir izklāstījušas kādā juridiskā dokumentā (piemēram, būvnoteikumos un energodekrētos).

Dalībvalsts detalizētajā aprakstā par to, kā praktiski piemēro gandrīz nulles enerģijas ēku definīciju, ir jāiekļauj primārās enerģijas patēriņa skaitliska norāde [skaitlisks rādītājs], izsakot to kā kWh/m² gadā⁽²⁰⁾. Detalizētais apraksts ir jāiekļauj valsts transponēšanas pasākumos vai valsts plānā, ar ko iecerēts palielināt GNEĒ skaitu.

2.3. Jaunas ēkas: GNEĒ mērķrādītāju sasniegšanas grafiks

ĒED 9. panta 1. punktā noteikts, ka dalībvalstīm jānodrošina, ka:

- a) līdz 2020. gada 31. decembrim visas jaunās ēkas ir gandrīz nulles enerģijas ēkas; un
- b) pēc 2018. gada 31. decembra jaunās ēkās, kurās atrodas valsts iestādes un kuru īpašnieces ir valsts iestādes, ir gandrīz nulles enerģijas ēkas.”

Valstu tiesību aktos, ar kuriem transponē 9. panta 1. punkta prasības, ir jāietver noteikumi, pasākumi vai rīcībpolitika, ar ko nodrošina, ka pēc 2020. gada 31. decembra visas jaunās ēkas ir gandrīz nulles enerģijas ēkas. Tas pats attiecas uz jaunām ēkām, kurās atrodas publiskas iestādes un kuras pieder publiskām iestādēm, – līdz 2018. gada 31. decembrim jāpanāk, ka visas šādas jaunas ēkas ir gandrīz nulles enerģijas ēkas.

Lai sagatavotos 9. panta 1. punkta īstenošanai, valstu plānos par GNEĒ skaita palielināšanu cita starpā bija jāiekļauj līdz 2015. gadam sasniedzami jaunu ēku energoefektivitātes uzlabošanas starpposma mērķi jeb mērķrādītāji. Šāds mērķrādītājs ir, piemēram, noteikums, ka līdz minētajam termiņam noteiktam jauno ēku īpatsvaram ir jābūt gandrīz nulles enerģijas ēkām.

Dalībvalstīm jānodrošina, ka 9. panta 1. punkta a) apakšpunkta prasības ir izpildītas līdz 2020. gada 31. decembrim, bet b) apakšpunkta prasības – līdz 2018. gada 31. decembrim. Šie termiņi vēl nav pienākuši, toties 9. panta transponēšanas termiņš bija 2013. gada 9. janvāris⁽²¹⁾. Līdz minētajai dienai visām 9. panta prasībām par GNEĒ bija jābūt iestrādātām valsts transponēšanas pasākumos. Tik ilgs sagatavošanās periods ir vajadzīgs tāpēc, ka ēkas plānošana, būvatļaujas iegūšana un celtniecība prasa ilgu laiku.

Šādu mērķrādītāju nospraušana valsts tiesību aktos sniedz skaidrību par politikajiem mērķiem, savukārt ekonomikas dalībnieki un citas ieinteresētās personas var gūt skaidru priekšstatu par to, kādas nākotnē būs prasības par jaunu ēku energoefektivitāti.

Bez tam 9. panta 1. punkts paredz, ka dalībvalstīm ir jānodrošina, ka līdz attiecīgajiem termiņiem “visas jaunās ēkas ir gandrīz nulles enerģijas ēkas”. Rezultātā iedzīvotāji, kas 2021. gadā iegādāsies jaunas ēkas vai dzīvokļus, varētu sagaidīt, ka tirgus ir attīstījies atbilstīgi šīm prasībām un ēkas ir GNEĒ.

Būvniecības sektora pieredze liecina, ka ēkas celtniecības vai nodošanas termiņi var būt nenoteikti un aizkavēties. Lai dalībvalstis varētu izpildīt prasību nodrošināt, ka “no 2021. gada 1. janvāra visas jaunās ēkas ir GNEĒ”, tām jāņem vērā tādi aspekti kā būvatļauju derīguma ilgums, būvdarbu norises un pabeigšanas ilgums un ĒED 9. panta 1. punktā nospraustie mērķrādītāji.

⁽¹⁷⁾ Aptuveni 10–13 % no apsildei un dzesēšanai nepieciešamās enerģijas ES nodrošina centralizētās siltumapgādes un aukstumapgādes sistēmas.

⁽¹⁸⁾ Skatīt 12. zemsvītras piezīmi.

⁽¹⁹⁾ 23 dalībvalstis un viens Beļģijas reģions.

⁽²⁰⁾ Saskaņā ar 9. panta 3. punkta a) apakšpunktu.

⁽²¹⁾ 28. panta 1. punkta otrā daļa.

2.4. GNEĒ veicināšanas rīcībpolitikas un pasākumi

Saskaņā ar 9. panta 1. punktu dalībvalstīm ir jā sagatavo valsts plāni, kā palielināt GNEĒ skaitu. 9. panta 3. punktā ir noteikts, kādi elementi katrā ziņā jāiekļauj valsts plānos:

“Valsts plānos, inter alia, ietver šādus elementus:

- a) dalībvalsts sīku aprakstu par to, kā ir praktiski pielietota gandrīz nulles enerģijas ēku definīcija, atspoguļojot savus valsts, reģionālos vai vietējos apstākļus un iekļaujot skaitlisku norādi uz primārās enerģijas izmantojumu, izsakot to kWh/m² gadā. (...)
- b) starposma mērķus, lai uzlabotu jaunu ēku energoefektivitāti laikā līdz 2015. gadam (...);
- c) informāciju par politikas jomām un finansiāliem vai citiem pasākumiem, (...) tostarp detalizētu aprakstu par atjaunojamo enerģijas avotu izmantojumu jaunās ēkās un esošās ēkās, kuras tiek nozīmīgi atjaunotas, kā noteikts Direktīvas 2009/28/EK 13. panta 4. punktā un šīs direktīvas 6. un 7. pantā.”

2.5. Atbalsts esošo ēku pārveidei par GNEĒ

ĒED paredz arī pienākumus saistībā ar esošo ēku pārveidi par GNEĒ, tomēr nav noteikti nedz termiņi, nedz pienākums nospraust minimālās energoefektivitātes prasības. ĒED 9. panta 2. punktā teikts, ka dalībvalstis, ņemot vērā valsts sektora labo piemēru, izstrādā politikas jomas un pieņem pasākumus, piemēram, mērķu noteikšanu, lai veicinātu, ka ēkas atjaunojot pārveido par gandrīz nulles enerģijas ēkām, un par to ziņo Komisijai savos valsts plānos (...).

Lielāka atjaunojamo energoresursu enerģijas izmantošana (9. panta 3. punkta c) apakšpunkts) ir nepieciešams priekšnosacījums, lai būtu iespējams pārveidot esošās ēkas par GNEĒ saskaņā ar 9. panta 2. punktu. Bez tam AER direktīvas 13. panta 6. punkts paredz, ka ar būvniecības noteikumiem un kodeksiem [būvnormatīviem] dalībvalstīm jāveicina tādu apsildes un dzesēšanas sistēmu un iekārtu izmantošana, kurās izmanto atjaunojamus energoresursus.

Tātad 9. panta 2. punkta mērķis ir palielināt renovācijas pamatīgumu, proti, ir prasīts iedibināt nacionālu atbalsta politiku esošo ēku pamatīgai renovācijai par GNEĒ. ĒED 9. panta 2. punktā noteikto pienākumu papildina valsts ilgtermiņa stratēģijas attiecībā uz ēkām, kuras paredzētas Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 2012/27/ES⁽²²⁾ (Energoefektivitātes direktīva) 4. pantā un ar kurām paredzēts piesaistīt finansējumu un investīcijas ēku renovācijai, kas savukārt ļaus kāpināt renovācijas normu. Šīs ilgtermiņa renovācijas stratēģijas apvieno iepriekšminētos Energoefektivitātes direktīvas elementus (renovācijas norma) un Ēku energoefektivitātes direktīvas elementus (renovācijas pamatīgums).

ĒED dotajā GNEĒ pamatdefinīcijā nav nošķirtas jaunas un esošas ēkas. Šāds nošķirums varētu mulsināt patērētājus, un līdzīgā kārtā mulsinoši būtu dažādi energoefektivitātes sertifikācijas rādītāji jaunām un esošām ēkām.

Tātad “modernizācija par GNEĒ” nozīmē modernizāciju tādā apjomā, ka ir iespējams izpildīt GNEĒ energoefektivitātes prasības. Tas neliedz esošo ēku modernizācijai paredzēt atšķirīgus grafikus un finansiālo atbalstu, jo ir vajadzīgs ilgāks laika periods, lai GNEĒ līmeņa sasniegšana esošās ēkās kļūtu izmaksoptimāla.

3. DALĪBVALSTU VIRZĪBA UZ GNEĒ

3.1. Valstu piemērotās GNEĒ definīcijas

Skaitliskās norādes dalībvalstu starpā nav salīdzināmas, jo tiek izmantotas dažādas energoefektivitātes aprēķina metodikas⁽²³⁾. Dažas dalībvalstis skaitliskās norādes ir attiecinājušas arī uz neobligāto energopatēriņu, piem., ierīču energopatēriņu. Ir pierādījumi tam, ka apgaismojuma un ierīču iekļaušana aprēķinā ļauj rast optimālākus risinājumus, jo īpaši elektroenerģijas patēriņa ziņā⁽²⁴⁾.

⁽²²⁾ Eiropas Parlamenta un Padomes 2012. gada 25. oktobra Direktīva 2012/27/ES par energoefektivitāti, ar ko groza Direktīvas 2009/125/EK un 2010/30/ES un atceļ Direktīvas 2004/8/EK un 2006/32/EK (OV L 315, 14.11.2012., 1. lpp.).

⁽²³⁾ Pašlaik norit darbs pie standartizācijas un tiek īstenoti dažādi projekti, piemēram, projekts “GE²O” (<http://www.geoclusters.eu/>), kuru mērķis ir novērst šo nepilnību, tajā pašā laikā pienācīgi ņemot vērā dabiskās atšķirības, piemēram, klimatiskos apstākļus.

⁽²⁴⁾ Optimālie paņēmieni, kā panākt, ka jaunbūves Eiropā ir GNEĒ, un to modeļošana, *Delia D'Agostino* priekšlasījums WSED konferencē 2016. gada februārī (<http://www.wsed.at/en/programme/young-researchers-conference-energy-efficiency-biomass/>).

Paturot prātā šo iebildi, pieejamie fakti ⁽²⁵⁾ liecina, ka gadījumos, kad ir paredzēs konkrēts skaitliskais rādītājs, prasības ir visnotaļ atšķirīgas, no 0 kWh/(m² gadā) līdz 270 kWh/(m²/gadā) (te ietilpst arī ierīču energopatēriņš) un lielākoties ir izteiktas kā primārās enerģijas patēriņš kWh/m² gadā. Lielākās vērtības lielākoties attiecas uz slimnīcām un citām specifiskām nedzīvojamām ēkām.

Dalībvalstu iecerētais dzīvojamo ēku primārās enerģijas patēriņš vairumā gadījumu nepārsniedz 50 kWh/(m²/gadā). Maksimālais primārās enerģijas patēriņš ir no 20 kWh/(m² gadā) Dānijā vai 33 kWh/(m² gadā) Horvātijā (piekrastē) līdz 95 kWh/(m² gadā) Latvijā. Vairākas valstis (Beļģija (Briseles reģions), Igaunija, Francija, Īrija, Slovākija, Apvienotā Karaliste, Bulgārija, Dānija, Horvātija (kontinentālā daļa), Malta, Slovēnija) izvirzījušas mērķrādītāju 45 vai 50 kWh/(m² gadā) ⁽²⁶⁾.

Kā liecina paziņotā informācija, atjaunojamo energoresursu īpatsvara ziņā situācija ir ļoti atšķirīga: tikai dažas valstis ir definējušas konkrētu minimālo procentuālo apjomu, bet lielākā daļa valstu iztiekl ar kvalitatīvajiem paziņojumiem.

Neviena dalībvalsts vēl nav ziņojusi par tiesisko regulējumu, kas saskaņā ar ĒED 9. panta 6. punktu ļautu GNEĒ prasības nepiemērot specifiskos un pamatos gadījumos, kad izmaksu un ieguvumu analīze ēkas kalpošanas laika griezumā liecina, ka rastos zaudējumi.

3.2. GNEĒ veicināšanas rīcībpolitikas un pasākumi

Stāvokļa apskats ⁽²⁷⁾ 2014. gada oktobrī rādīja, ka dalībvalstis ir paziņojušas par visdažādākajām rīcībpolitikām un pasākumiem, ko tās iekļāvušas savā valsts plānā un energoefektivitātes rīcības plānā GNEĒ mērķu sasniegšanas atbalstam, lai gan bieži vien nav skaidrs, kādā mērā šie pasākumi ir vērsti tieši uz GNEĒ. Salīdzinājumā ar stāvokļa apskatu Komisijas 2013. gada progresa ziņojumā ⁽²⁸⁾ dalībvalstu paziņoto rīcībpolitiku un pasākumu skaits ir pieaudzis.

Vairāk nekā divas trešdaļas dalībvalstu ir ieviešas rīcībpolitiku un pasākumus tādās jomās kā informētības vairošana un izglītošana, ēku regulējuma nostiprināšana un energoefektivitātes sertifikāti. Citi GNEĒ veicināšanas paņēmieni ir finanšu instrumenti un atbalsta pasākumi, tostarp, piemēram, stimulējoša politika, aizdevumi ar samazinātu procentu likmi, nodokļu atbrīvojumi, energobonusi privātpersonām, dotāciju shēmas atjaunojamo energoresursu sistēmu uzstādīšanai, konsultācijas un finansējums mazaizsargātām iedzīvotāju grupām un subsidētas hipotekāro aizdevumu procentu likmes energoefektīviem mājokļiem.

Vairums dalībvalstu paziņoto rīcībpolitiku un pasākumu attiecas arī uz publiskām ēkām. Dalībvalstīs publiskām ēkām domātie pasākumi ir attiecināti uz visdažādākajām ēku kategorijām: dažās tie attiecas tikai uz centrālās valdības ēkām, bet citās – uz visām publiskā sektora īpašumā esošām vai tā vajadzībām izmantotām ēkām. Dažās dalībvalstīs ir ieviesti arī specifiski pasākumi, kas paredzēti publiskām ēkām. Lielākoties tās ir patēriņa monitoringa kampaņas (piem., NRClick ir enerģijas patēriņa uzskaites sistēma, kas ļauj salīdzināt patēriņu dažādās Beļģijas pašvaldībās) un demonstrējumu projekti (piem., Federālās Vides aģentūras (*Umweltbundesamt*) nulles enerģijas ēka Vācijā).

2015. gadā tika sagatavots apskats par situāciju ar GNEĒ valsts plāniem visas ES griezumā ⁽²⁹⁾. Jaunākā analīze liecina, ka pastāvīgi augusi GNEĒ veicinošo nacionālo pasākumu kvantitāte un kvalitāte, tostarp definīcijas detalizēto aprakstu, 2015. gadam nosprausto starpposma mērķrādītāju un finansiālo u. c. rīcībpolitiku ziņā. Ziņojumā aprakstīti arī vairāki priekšzīmīgi vai inovatīvi politikas satvari.

Dažas dalībvalstis ir aplēsušas ieguvumus no GNEĒ īstenošanas. Radīsies jaunas pilna laika darbvietas: 649–1 180 Bulgārijā, 4 100–6 200 Polijā, 1 390–2 203 Rumānijā. Lēš, ka Bulgārija piesaistīs papildu investīcijas EUR 38–69

⁽²⁵⁾ [http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:52013DC0483R\(01\)&from=LV](http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:52013DC0483R(01)&from=LV). Šajā ziņojumā ir iekļauta informācija no visām dalībvalstīm, izņemot Grieķiju un Spāniju, kuras līdz 2014. gada 18. septembrim vēl nebija iesūtījušas savu valsts plānu vai apkopoto formulāru. Jaunāks pārskats par GNEĒ definīcijām dalībvalstīs ir pieejams šeit: <http://ec.europa.eu/energy/en/topics/energy-efficiency/buildings/nearly-zero-energy-buildings>.

⁽²⁶⁾ Sk. informāciju JRC 2016. g. kopsavilkuma ziņojumā par valstu plāniem sakarā ar GNEĒ, BPIE 2015. g. janvāra faktu lapu (http://bpie.eu/uploads/lib/document/attachment/128/BPIE_factsheet_nZEB_definitions_across_Europe.pdf) un atjaunināto informāciju, ko Komisija publicēja 2014. gada oktobrī (<https://ec.europa.eu/energy/sites/ener/files/documents/Updated%20progress%20report%20NZE.pdf>).

⁽²⁷⁾ <https://ec.europa.eu/energy/sites/ener/files/documents/Updated%20progress%20report%20NZE.pdf>.

⁽²⁸⁾ [http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:52013DC0483R\(01\)&from=LV](http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:52013DC0483R(01)&from=LV).

⁽²⁹⁾ JRC 2016. g. kopsavilkuma ziņojums par valstu plāniem sakarā ar GNEĒ, pieejams vietnē <http://iet.jrc.ec.europa.eu/energyefficiency/publications/all>.

milj. apmērā, Polija – EUR 240–365 milj. apmērā, bet Rumānija – EUR 82–130 milj. apmērā. Bija paredzams, ka minimālās prasības primārās enerģijas patēriņam 2015. gadā būtu no 70 kWh/m² gadā (Bulgārijā un Polijā) līdz 100 kWh/m² gadā (Rumānijā), bet 2020. gadā tās būtu jau no 30 kWh/m² gadā līdz 50 kWh/m² gadā. Atjaunojamo energoresursu īpatsvars pieaugs no 20 % 2015. gadā līdz 40 % 2020. gadā. CO₂ emisijas samazināsies no 8–10 kg CO₂/m² gadā līdz 3–7 kg CO₂/m² gadā 2020. gadā.

Jaunākie pētījumi liecina, ka Eiropā jaunās GNEĒ būvēs ir ekonomiski iespējams panākt energopatēriņa samazinājumu par 80 % un vairāk, lai gan izvēlēto pasākumu kombinācija ir ļoti atkarīga no klimata. Rezultāti liecina, ka vispusīga pieeja energoefektivitātes jautājumam kombinācijā ar atjaunojamo energoresursu pasākumiem ir īstenojama visā ES, lai gan ar dažādām izmaksām ⁽³⁰⁾.

4. IETEIKUMI

4.1. GNEĒ definīcijas piemērošana praksē: kādos gadījumos GNEĒ paredzētais energoefektivitātes līmenis ir pārāk zems?

Šajā sadaļā izklāstīti vispārīgie principi un faktori, ko dalībvalstīm ieteicams ņemt vērā, saskaņā ar ĒED izstrādājot nacionālā līmenī piemērojamo GNEĒ definīciju.

Nav iespējams nospraust vienotu GNEĒ līmeni visā ES. Ir vajadzīga elastība, lai varētu ņemt vērā klimatisko apstākļu ietekmi uz apsildes un dzesēšanas vajadzībām un uz energoefektivitātei un atjaunojamiem energoresursiem veltīto pasākumu izmaksefektivitāti.

Tomēr ĒED lietotie jēdzieni “gandrīz nulles enerģija” un “ļoti maz enerģijas” sniedz priekšstatu par to, kādā mērā un ar kādiem ierobežojumiem dalībvalstīm ir rīcības brīvība. GNEĒ definīcijām jābūt ar mērķi panākt gandrīz sabalansētu energobilanci.

GNEĒ līmenis jaunām ēkām nevar būt zemāks (mazāk stingrs) par 2021. gadam paredzēto izmaksoptimālo līmeni, kas tiks aprēķināts saskaņā ar direktīvas 5. pantu. Izmaksoptimālais līmenis ir minimālais līmenis, kas jāsasniedz, lai ēku varētu uzskatīt par GNEĒ. GNEĒ energoefektivitātes līmenis jaunām ēkām būs atkarīgs no labākajām tehnoloģijām, kas tobrīd būs pieejamas un nostabilizējušās tirgū, finansiālajiem aspektiem un juridiskajiem un politiskajiem apsvērumiem valsts līmenī.

Skaitlisku etalonu noteikšana GNEĒ primārās enerģijas patēriņa rādītājiem ES līmenī ir vislietderīgākā tad, ja ar šiem etaloniem salīdzināmās vērtības tiek iegūtas, izmantojot caurskatāmas aprēķina metodikas. Pašlaik pabeigšanas stadijā ir standarti ⁽³¹⁾, kas ļaus caurskatāmi salīdzināt valstu un reģionālās aprēķina metodikas.

Paturot prātā šos apsvērumus, etalonus parasti izsaka kā **nepieciešamo enerģiju** (energopieprasījumu). Tam par iemeslu ir fakts, ka tieši energopieprasījums ir primārās enerģijas aprēķina izejas punkts; tātad, lai ēku varētu uzskatīt par gandrīz nulles enerģijas ēku, svarīgs priekšnosacījums ir ļoti mazs energopieprasījums apsildes un dzesēšanas vajadzībām. Ļoti mazs energopieprasījums ir arī priekšnosacījums, kā panākt, ka ievērojama enerģijas daļa tiek iegūta no atjaunojamiem energoresursiem, un sasniegt tādu primārās enerģijas patēriņu, kas tuvojas nullei.

Ievērojot 2020. gadam prognozētās cenas un pieejamās tehnoloģijas, GNEĒ energoefektivitātes etaloni dažādām ES klimatiskajām zonām ⁽³²⁾ ir šādi.

Vidusjūras reģions

— Biroji: neto primārās enerģijas patēriņš 20–30 kWh/(m² gadā); tipiskā gadījumā primārās enerģijas patēriņš ir 80–90 kWh/(m² gadā), no kā 60 kWh/(m² gadā) sedz ar atjaunojamo energoresursu enerģiju, kas saražota uz vietas.

— Jauna viengimenes māja: neto primārās enerģijas patēriņš 0–15 kWh/(m² gadā); tipiskā gadījumā primārās enerģijas patēriņš ir 50–65 kWh/(m² gadā), no kā 50 kWh/(m² gadā) sedz ar atjaunojamo energoresursu enerģiju, kas saražota uz vietas.

⁽³⁰⁾ Skatīt 24. zemsvītras piezīmi.

⁽³¹⁾ Komisijas uzdevums M/480 Eiropas Standartizācijas komitejai izstrādāt GNEĒ standartus.

⁽³²⁾ *Towards nearly zero-energy buildings- Definition on common principles under the EPBD* (http://ec.europa.eu/energy/sites/ener/files/documents/nzeb_full_report.pdf), pētījumu sagatavojis *Ecofys* pēc Eiropas Komisijas Enerģētikas ĢD pasūtījuma.

— 1. zona: Vidusjūras reģions; reprezentatīvā pilsēta: Katānija (pārējās: Atēnas, Larnaka, Luga, Sevilja, Palermo),

— 4. zona: Pieoķeāna reģions; reprezentatīvā pilsēta: Parīze (pārējās pilsētas: Amsterdamā, Berlīnē, Briseļā, Kopenhāgenā, Dublinā, Londonā, Makonā, Nansī, Prāgā, Varšavā),

— 3. zona: Kontinentālais reģions; reprezentatīvā pilsēta: Budapešta (pārējās: Bratislava, Ļubļana, Milāna, Vīne),

— 5. zona: Ziemeļu reģions; reprezentatīvā pilsēta: Stokholma (pārējās: Helsinki, Rīga, Stokholma, Gdaņska, Tovarene).

Pieoķeāna reģions

- Biroji: neto primārās enerģijas patēriņš 40–55 kWh/(m² gadā); tipiskā gadījumā primārās enerģijas patēriņš ir 85–100 kWh/(m² gadā), no kā 45 kWh/(m² gadā) sedz ar atjaunojamo energoresursu enerģiju, kas saražota uz vietas.
- Jauna viengimenes māja: neto primārās enerģijas patēriņš 15–30 kWh/(m² gadā); tipiskā gadījumā primārās enerģijas patēriņš ir 50–65 kWh/(m² gadā), no kā 35 kWh/(m² gadā) sedz ar atjaunojamo energoresursu enerģiju, kas saražota uz vietas. un

Kontinentālais reģions

- Biroji: neto primārās enerģijas patēriņš 40–55 kWh/(m² gadā); tipiskā gadījumā primārās enerģijas patēriņš ir 85–100 kWh/(m² gadā), no kā 45 kWh/(m² gadā) sedz ar atjaunojamo energoresursu enerģiju, kas saražota uz vietas.
- Jauna viengimenes māja: neto primārās enerģijas patēriņš 20–40 kWh/(m² gadā); tipiskā gadījumā primārās enerģijas patēriņš ir 50–70 kWh/(m² gadā), no kā 30 kWh/(m² gadā) sedz ar atjaunojamo energoresursu enerģiju, kas saražota uz vietas.

Ziemeļu reģions

- Biroji: neto primārās enerģijas patēriņš 55–70 kWh/(m² gadā); tipiskā gadījumā primārās enerģijas patēriņš ir 85–100 kWh/(m² gadā), no kā 30 kWh/(m² gadā) sedz ar atjaunojamo energoresursu enerģiju, kas saražota uz vietas.
- Jauna viengimenes māja: neto primārās enerģijas patēriņš 40–65 kWh/(m² gadā); tipiskā gadījumā primārās enerģijas patēriņš ir 65–90 kWh/(m² gadā), no kā 25 kWh/(m² gadā) sedz ar atjaunojamo energoresursu enerģiju, kas saražota uz vietas.

Dalībvalstīm ir ieteikts atjaunojamo energoresursu izmantošanu iestrādāt integrētās projektēšanas koncepcijā, lai tādējādi izpildītu prasības par ēku mazo energoieprasījumu ⁽³³⁾.

Dažās dalībvalstīs GNEĒ līmenis ir sasaistīts ar kādu no labākajām energoklasēm (piemēram, ēkai jābūt ar A++ energoklasi), kuru norāda energoefektivitātes sertifikātā. Šādu pieeju kombinācijā ar nepārprotamu energoefektivitātes rādītāju ir ieteicams izmantot, lai sniegtu skaidru informāciju investoriem un tādējādi panāktu tirgus virzību uz GNEĒ.

4.2. Pienākums nodrošināt, ka no 2020. gada beigām jaunās ēkas ir GNEĒ

Lai būtu iespējams panākt, ka jaunās ēkās atbilst izvīzītajiem GNEĒ mērķrādītājiem, var nākties pielāgot pašreizējo praksi. Ievērojot 9. panta 1. punktā paredzētos termiņus, vajadzētu izvērtēt minimālās energoefektivitātes prasības un “gandrīz nulles enerģijas” prasības.

Bez tam dalībvalstīm ir jānodrošina, ka gadījumos, kad jaunās būves neatbilst energoefektivitātes prasībām, ir ieviesti pienācīgi sankciju mehānismi. Tālab pēc GNEĒ termiņu pienākšanas var rasties vajadzība paredzēt diferencētas sankcijas attiecībā uz jaunām ēkām.

Dalībvalstīm ir ieteikts izvērtēt šos elementus pēc iespējas drīzāk, lai nodrošinātu, ka GNEĒ mērķrādītāji tiek sasniegti. Tāpat dalībvalstīm ieteicams paredzēt mehānismu, ko izmantos, lai sekotu līdzi GNEĒ mērķrādītāju izpildei. Ar šo mehānismu vajadzētu sekot līdzi arī 2015. gadam nosprausto starpposma mērķrādītāju izpildei saskaņā ar 9. panta 1. punktu, un citu iespējamo nacionālā līmenī nosprausto mērķrādītāju izpildei, kuri nosprausti periodam līdz 2020. gadam. Tas stiprinās pašreizējos GNEĒ plānus un palīdzēs uzlabot tuvākajos gados izmantojamus uzraudzības mehānismus.

4.3. GNEĒ veicināšanas rīcībpolitikas un pasākumi

Vairums dalībvalstu ir izraudzījušās dažādas rīcībpolitikas GNEĒ skaita palielināšanai (piemēram, informētības vairošana un informēšana, izglītošana un apmācība, ēku regulējuma nostiprināšana un energoefektivitātes sertifikāti; šādas valstis ir Apvienotā Karaliste, Austrija, Beļģija, Bulgārija, Čehija, Dānija, Francija, Horvātija,

⁽³³⁾ Ēkas integrētā energoefektivitāte ir primārās enerģijas neto daudzums, kas ir vajadzīgs, lai apmierinātu energoieprasījumu saistībā ar ēkas tipisku izmantojumu, un tai ir jāatspoguļo apsildei un dzesēšanai, saimniecības ūdens uzsildīšanai un iebūvētajam apgaismojumam nepieciešamā enerģija. Tas nozīmē, ka integrētā energoefektivitāte aptver ne tikai ēkas izolācijas kvalitāti, bet arī apsildes ierīces, dzesēšanas ierīces, ventilācijai patērēto enerģiju, apgaismes ierīces, ēkas atrašanās vietu un novietojumu, siltuma reģenerāciju, aktīvos saules siltuma ieguvumus un citus atjaunojamus energoresursus.

Igaunija, Itālija, Īrija, Kipra, Latvija, Lietuva, Malta, Polija, Portugāle, Slovēnija, Somija, Ungārija, Vācija, Zviedrija). Tomēr dažos gadījumos šīs rīcībpolitikas ir ļoti vispārīgas un attiecinātas uz "visām ēkām". Ne vienmēr ir pietiekami skaidrs ne tas, kādā mērā tās vērstas tieši uz GNEĒ, ne tas, kādā mērā tās praksē palīdz sasniegt valsts GNEĒ mērķrādītāju. Tāpēc ieteicams veidot ciešāku saikni starp rīcībpolitikām, pasākumiem un GNEĒ.

Nolūkā atvieglot šādas informācijas sniegšanu, Komisija dalībvalstīm ir darījusi pieejamu neobligātu formulāru, kuru tām ieteicams izmantot, lai tādējādi atvieglotu GNEĒ plānu salīdzināšanu un analīzi ⁽³⁴⁾.

4.4. Atbalsts esošo ēku pārveidei par GNEĒ

Esošā ēku fonda pārveides paraugprakse ir ļoti daudzveidīga, sākot ar informēšanu par tehnoloģijām ⁽³⁵⁾ un stimulu shēmām un beidzot ar finanšu instrumentiem, nodokļu mehānismiem, ekonomiskiem instrumentiem (piem., obligātās energoekonomijas shēmas), tirgus instrumentiem (piemēram, publiskā un privātā sektora partnerības ēku renovācijas veicināšanai vai "vienas pieturas" konsultāciju centri, kuros var saņemt informāciju, kā renovēt ēkas, lai paaugstinātu to energoefektivitāti ⁽³⁶⁾).

Dažās dalībvalstīs ēku renovācijai domāto finansiālo atbalstu piesaista augstas, GNEĒ līmenim līdzvērtīgas energoefektivitātes klases sasniegšanai, un šāda pieeja uzskatāma par labu veidu, kā stimulēt valsts ēku fonda pārveidi tā, lai to energoefektivitāte atbilstu GNEĒ līmenim.

Pēdējā desmitgadē vairums dalībvalstu ir ieviesušas esošajam ēku fondam paredzētus pasākumus, savukārt saskaņā ar Energoefektivitātes direktīvas 4. pantu nesen sagatavotajās nacionālajās ēku renovācijas stratēģijās iezīmējas jaunas, tālejošas perspektīvas. Dalībvalstīm vajadzētu veidot konsekventas politikas instrumentu paketes un tikai daļēji paļauties uz publiskā sektora līdzekļiem.

Ēku fonda renovācijai pirmām kārtām ir vajadzīgi ticami dati, lai būtu iespējams sekot līdzi rīcībpolitiku faktiskajai ietekmei, tostarp uz reālo energoefektivitāti un iekštelpu vides kvalitāti. Dažās valstīs, kur ir ierobežotas iespējas izmantot saules enerģiju (piemēram, Ziemeļeiropā), ir jāveido politika citu pasākumu atbalstam (piemēram, atbalsts biomasai). Arī plānu pieņemšana un rādītāju definēšana ir labs paņēmieni, kā risināt specifiskas vajadzības un uzraudzīt īstenošanu. Dalībvalstīm ieteicams nostiprināt un novērtēt pieņemtos pasākumus, lai būtu iespējams sekmīgi stimulēt ēku izmaksefektīvu, pamatīgu un GNEĒ līmenim atbilstošu renovāciju.

5. IETEIKUMU KOPSAVILKUMS

1. GNEĒ principi ir viens no pašlaik spēkā esošās direktīvas stūrakmeņiem, un jau no 2020. gada šīs normas būs attiecinātas uz jaunajām ēkām. Dalībvalstīm ieteicams centīgāk īstenot un izpildīt ĒED noteikumus, lai nodrošinātu, ka direktīvā noteiktajos termiņos visas jaunās ēkas ir GNEĒ.
2. Dalībvalstīm ieteicams izstrādāt pietiekami vērienīgas (ne mazāk vērienīgas kā prognozētais minimālo prasību izmaksoptimālais līmenis) GNEĒ nacionālās definīcijas un izmantot integrētās projektēšanas koncepciju, kas paredz izmantot atjaunojamus energoresursus, ar kuriem apmierina gandrīz nulles enerģijas ēku jau tā mazo energopieprasījumu. 4.1. sadaļā ir sniegti ieteicamie etaloni. Ir jānodrošina pienācīga iekštelpu vides kvalitāte, proti, nedrīkst pieļaut, ka Eiropas ēkās pasliktinās iekštelpu gaisa kvalitāte, pazeminās komforts un sanitārie apstākļi.
3. Lai nodrošinātu, ka jau no 2020. gada beigām jaunās ēkas ir GNEĒ, dalībvalstīm vajadzētu pēc iespējas ātrāk izvērtēt, vai pastāvošo praksi ir nepieciešams kā pielāgot. Tāpat dalībvalstīm ieteicams paredzēt mehānismu, ko izmantos, lai sekotu līdzi GNEĒ mērķrādītāju izpildei, un apsvērt iespēju noteikt diferencētas sankcijas attiecībā uz jaunām ēkām pēc GNEĒ termiņu iestāšanās.
4. Jākonkrēzē GNEĒ veicināšanas rīcībpolitikas un pasākumi, proti, jāprecizē, kādā mērā tie sekmē GNEĒ mērķrādītāju sasniegšanu. Ieteicams veidot ciešāku saikni starp rīcībpolitikām, pasākumiem un GNEĒ. Nolūkā atvieglot šādas informācijas sniegšanu Komisija dalībvalstīm ir darījusi pieejamu neobligātu formulāru, kuru tām ieteicams izmantot, lai tādējādi atvieglotu plānu salīdzināšanu un analīzi.

⁽³⁴⁾ Dalībvalstu aizpildītie formulāri atrodami šajā tīmekļa vietnē: <http://ec.europa.eu/energy/en/topics/energy-efficiency/buildings/nearly-zero-energy-buildings>.

⁽³⁵⁾ ES tehnoloģiju izstrādi atbalsta ar programmu "Apvārsnis 2020", konkrētāk, ar Ēku energoefektivitātes publiskā un privātā sektora partnerību: https://ec.europa.eu/research/industrial_technologies/energy-efficient-buildings_en.html.

⁽³⁶⁾ Skatīt 22. zemsvītras piezīmi.

-
5. Komisija iesaka dalībvalstīm paātrināt atbalsta politiku izstrādi, jo īpaši pievēršoties esošo ēku modernizācijai par GNĒE. Dalībvalstīm vajadzētu veidot konsekventas politikas instrumentu paketes, kas sniegtu vajadzīgo ilgtermiņa stabilitāti investoriem, kuri investē energoefektīvās ēkās, tostarp ēku pamatīgā un GNEĒ līmenim atbilstošā renovācijā. Lai būtu iespējams risināt specifiskas vajadzības un sekot līdzi ēku fonda modernizācijai, ir ieteicams panākt ticamu datu vākšanu.
-